

Kleurrijk kralenwerk van de Zulu's

Kwa Zulu in de provincie Natal (Zuid-Afrika) was in de 70er jaren een thuisland met een ongerept heuvelachtig landschap met kuddes vee, bush en prachtige Aloe's. In die tijd waren wij een aantal jaren werkzaam in de regio van Ulundi, de hoofdstad van Kwa Zulu.

We kwamen daar in aanraking met Zulu-kralenwerk, vooral ook omdat men er mee aan de deur kwam om het te verkopen. Een fraai voorwerp dat we aangeschaft hebben is op de foto te zien: een sherryfles helemaal ingepakt in kralen. Niet alleen de kleuren spraken ons erg aan, maar ook hoe kunstig de fles was ingepakt. De meest uiteenlopende voorwerpen werden versierd met kralen, bijvoorbeeld servetringen of tasjes. Ze kwamen er vooral mee langs op het ziekenhuisterrein en zo start dan een verzameling. Langzamerhand leer je de schoonheid van het kralenwerk steeds meer waarderen. De kunstzinnigheid, vaardigheid, creativiteit en de kleurenrijkdom ervan en zeker het geduld dat deze vrouwen en meisjes bezitten bewonderden we zeer. Het versieren zit de Zulu's in het bloed.

De eertse kralen van been, hout of schelpen

Voordat de Arabieren de eerste metalen kralen mondjesmaat verhandelden, werden kralen van been, hout of schelpen gebruikt. Pas toen de Europeanen in het midden van de 16de en de 17de eeuw via Delagoa (de huidige Maputobaai). Venetiaanse glaskralen gingen invoeren, werden die het meest gewild onder de bevolking in heel zuidelijk Afrika. De oude stukken zijn vooral te herkennen aan het type kraal. Tegen-

woordig wordt er vaak met goedkopere glazen of zelfs plastic kralen gewerkt en ook de motieven zijn met de tijd veranderd. De oudere stukken hebben voor de verschillende volken in Zuid-Afrika, de Zulu's, de Xhosa's en de Ciskei, een andere kleurstelling. Het felle rood, blauw en groen wordt voornamelijk door de Zulu gebruikt; bij de Xhosa ook wel Red Blanket people genoemd is oranje de hoofdkleur; lichtblauw en wit zijn de kleuren voor de Ciskei.

Bij ceremonies en dansfeesten

Het kralenwerk zagen we vooral tijdens ceremonies en dansfeesten in het ziekenhuis. De verpleegkundigen droegen leren rokjes met een grote hoeveelheid kralen, maar ook sjerpen, kettingen, armbanden en wat al niet. Ook in het dagelijkse leven buiten de ziekenhuispoort werden wel kralen gedragen, al dan niet met een boodschap vermeldt op een vierkantje aan een ketting. Er stond dan bijvoorbeeld 'lova woza' wat in het Zulu betekent: liefde ga je met me mee. Ook jonge kinderen zagen we met een snoer kralen om de taille, een methode om te zien of het kind al dan niet groeide. Soms werden de kinderen versierd met de mooiste kralen om affectie voor het kind te tonen. De uitgesproken tijd van expressie van het kralenwerk was de tijd dat de mannen uit de

mijnen terugkeerden naar de thuislanden. Dan werd de jaarlijkse agro-culturele jaarmarkt gehouden, een ware happening. Naast de mooiste schilden, speren, dierenhuiden, struisvogelveren etc. werd er een enorme hoeveelheid kralenwerk getoond. Het was dan moeilijk om niets te kopen. De verscheidenheid aan kralenwerk bij de vrouwen was dan het grootst. De hoofdtooi van de vrouwen bestond uit in het haar geweven gras met de karakteristieke knalrode doek er omheen gebonden, zodat het geheel op een hoed ging lijken. Aan deze hoed was de burgerlijke staat en de clan van de vrouw af te lezen.

plvenema28@gmail.com

Bronnen

Mertens, A. and Schoeman, H. 1975. *The Zulu*. Cape Town, Purnell and Sons

Morris, J. and Preston-Whyte, E. 1994. *Speaking with beads, Zulu Arts from Southern Africa*. Londen, Thames and Hudson

Een sherryfles,
door de Zulu
versiert met
kleurrijke kralen

